

Специфика и типология на читателските блогове в България

Иван Русланов

Университет за национално и световно стопанство

Имейл: ivan_ruslanov@abv.bg

Абстракт: Литературните блогове са интересна и все още твърде слабо изследвана част от съвременната блогосфера. Те се делят на три вида: блогове, водени от читатели; блогове на автори и блогове на издателства (или корпоративни блогове). В настоящата статия ще разгледаме спецификата на читателските блогове като място, в което всеки потребител може да сподели своите впечатления от прочетено литературно произведение и да му даде оценка.

Ключови думи: блогосфера, литературни блогове, читателски блогове, рецензия/ревью.

Specifications and typology of reader blogs in Bulgaria

Ivan Ruslanov

University of National and World Economy

E-mail: ivan_ruslanov@abv.bg

Abstract: The literature blogs are an interesting and not so studied part of nowadays blogosphere. We can see three types of literature blogs. Blogs, written by the readers, blogs, written by professional writers, and corporate blogs, which belongs to publication houses. In this article we will see the specifications of the blogs, led by the readers, the most important people for a successful book. In their blogs, every reader can tell different opinions about a story.

Keywords: blogosphere, literature blogs, reader blogs, review

Уводни думи

Медиаморфозата е “трансформация на средствата за комуникация, обикновено предизвикана от комплексното взаимодействие на осъзнати нужди, конкурентен и политически натиск и социални и технологически нововъведения. [2] Това твърди американският теоретик и практик Роджър Фидлър в своята книга „Медиаморфозата”. В съвременния свят средствата за масова информация се променят все по-динамично. Бързо развиващото се ежедневие на потребителя изисква от новите медии светкавична реакция при всяко събитие, което засяга обществото. В голяма степен това се отнася и до всички новини, свързани с културата. Трансформацията на потребителските изисквания поражда и трансформация на позната в теорията и практиката жанрова система, която в новата онлайн среда постепенно се променя, а също така в новите медии постепенно се формират нови жанрови форми.

Това с пълна сила важи и за журналистическия жанр рецензия, който в онлайн среда се превръща в една по-опростена версия, имаща за цел да предаде посланието им по-бързо до читателя. Става въпрос за жанра ревью, който започва да приличат все повече на рекламни анотации и има цел да представи гледната точка на автора си, като в него се допуска по-голяма степен на субективност и емоционалност на представената оценка.

Ревюто намери своето място в социалните медии, които се оказаха подходяща среда за него с оглед на тяхната специфика.

В своята книга “Да споделяш в облаците. Новите медии и журналистиката” Илиана Павлова подчертава, че повечето определения за социалните медии акцентират върху „използването на електронни и интернет инструменти с цел споделяне на информация и коментиране” (Херцог), и че им се приписват редица характеристики – отвореност, свързаност, поддържане на разговор, споделяне на информация, изграждане на общности и интерактивност (Мейнфилд). [2] Информационното пространство е динамично, преносимо и е с възможност за хронологично подреждане и локализация на съдържанията. Социалните медии съществуват в различни форми – интернет форуми, блогове, микроблогове, уикита, подкастове, платформи за споделяне на снимки, видео, социален букмарк – всички те, основани идейно и технологически на Web 2.0, позволяват създаването и обмена на съдържание и имат пряко отношение към развитието на журналистиката.

Същност на блоговете и българската блогосфера

Според Стела Ангова медийната индустрия в цялото си многообразие претърпява огромни трансформации на всички нива. [3] Информационно–комуникационните технологии измениха природата на журналистиката, доведоха до разработване на нова структура на медиасистемата, внесоха промени във формата и скалата на професионалните приоритети и стандарти за писане.

С тези стандарти за писане и приоритети се съобразява и авторът, който в дадена социална медия решава да публикува свое ревю за определена книга. Най-подходящият тип медия за тази цел са блоговете, които са една от най-известните форми на социални медии. Всекидневно милиони хора по света решават да открият собствен блог, в който да опишат впечатленията си не само от книги, но и от различни политически събития, модерни течения в модата и киното или просто да разкажат малко повече за живота си пред безкрайната аудитория на интернет потребителя.

Според Иванка Мавродиева възникването на блоговете като практики и като създаване на терминология се свързва с имената на Джорн Баргър (Jorn Barger) и Питър Мерхолц (Peter Merholdz). [4] Джорн Баргър, който е създател и редактор на интернет дневника Robot Wisdom, за първи път използвал думата weblog на 17 декември 1997 година. [5] Две години по-късно, през 1999 г., Питър Мерхолц разделя термина weblog на две части – we blog, което се превежда като „ние водим дневник”. [6]

Постепенно се създава и утвърждава терминът blog, като той се използва и като глагол – to blog, означаващ „действия, свързани с водене на интернет дневник”, и като съществително, означаващо вида уебсайт. Според Тери Бъроуз блоговете могат да варират от лични до политически и те се фокусират върху специфичен субект или върху различни теми. Лон Сафко и Дейвид Брейк смятат, че блогът е възникнал като особен вид дневник, в който в хронологичен ред се публикуват материали: текстове, снимки, клипове и други; споделят се мнения и позиции, представя се полезна информация и т.н. [7] Дейвид Скот, представяйки същността, предназначението, функциите и начините на създаване на блоговете, уточнява, че „Блогът е сайт, но специален вид сайт, създава се и се утвърждава от човек, който е пристрастен към дадена тема и иска да сподели със света своята страст и опит. Блогът почти винаги се пише от един човек, който иска да сподели мислите си и да комуникира със света. Има и групови (списвани от няколко души) и дори корпоративни блогове, в които пишат хора от един отдел или цялата компания (без индивидуални участия), но те са по-малко популярни”. [8]

На базата на цитираните дефиниции могат да бъдат изведени следните основни характеристики на блога: [9]

- блогът е вид сайт;
- в блоговете се пише по една или няколко теми, по избор и в зависимост от интересите на блогъра/блогърите;
- публикациите могат да бъдат както само текстови, аудио, видео или визуални, така и да бъдат резултат от съчетаването им в неделима цялост, на принципите на равнопоставеността помежду им като съдържателни и структурни елементи;
- публикуването става в хронологичен ред, като най-последната публикация се появяват първа на страницата на блога при отварянето му;
- налице са възможности за задаване на въпроси и изказване на мнения, за участие в диалози и форуми към самите блогове, като в повечето случаи форумите се реализират след регистрации на желаещите да участват в тях;
- в блога се публикуват линкове и хиперлинкове към други блогове, сайтове, портали, форуми, библиотеки, институции и др.

Според Илиана Павлова блоговете са част от промяната на медиите и обществото. Причина за появата им е желанието на гражданите да заемат мястото на журналистите. В началото това са просто периодично осъвременявани сайтове, система за управление на съдържание, която позволява на всеки да прави кратки публикации, наречени постове. Читателите могат да коментират публикациите – така се изгражда място за създаване на общности, разгръщане на дискусии, добавяне на ново съдържание към вече съществуващото. [10]

Тези онлайн инструменти за самостоятелно публикуване, при това безплатно, са лесни за използване, затова и бързо превземат мрежата благодарение на платформи като Blogger.com, Wordpress.com и др. Стотици хиляди потребители създават свой дневник и дават нова форма на новините, забавлението, публикуването, политиката и връзките с обществеността.

Дейвид Пери обосновава пет принципа на гражданската журналистика. [11] На първо място медиите и журналистите трябва да бъдат активни участници в обществения живот, а не негови далечни наблюдатели. Второ, медиите трябва да предоставят форум за обсъждания на обществени въпроси. Трето, трябва да се обръща внимание на проблеми, събития и въпроси, които вълнуват обикновените хора. Четвърто, трябва да се отчита общественото мнение посредством дискусии и дебати между членовете на общността. Петият принцип гласи, че журналистиката трябва да се стреми с действията си да повишава социалния капитал.

Специфика на читателски блогове в България

Литературните блогове в българското интернет пространство се делят на три вида: блогове, водени от читатели; блогове на автори и блогове на издателства (или корпоративни блогове). В настоящата статия ще разгледаме спецификата на читателските блогове като място, в което всеки потребител, прочел дадена книга, може да се възползва от правото си на мнение. От близо 50-те изследвани български блога, в които се публикуват ревюта на книги, блоговете на читатели са най-многобройни. Те се делят на две групи: блогове, водени от група читатели и блогове с един автор. Мотивите за воденето на блогове са различни. Някои от читателите имат интерес към литературата, студенти са в подобно направление и искат да се занимават професионално с книгоиздаване. За други читатели литературата е просто хоби, към което обръщат вниманието си, когато не се занимават с основната си работа.

Традиционно авторите първо се представят на своята потенциална аудитория, като се стараят да го направят атрактивно и оригинално. Вторият традиционен елемент на

читателските блогове е разделението им на различни рубрики. В някои блогове авторите дават възможност и на гости да изкажат своето мнение за дадена книга.

Блоговете, водени от няколко автори, са по-малко на брой - вероятно поради причината, че не винаги е лесно да намериш човек със сродни читателски вкусове. Читателският блог, който носи името „Алиса в чизми”, също започва с представяне на авторите: „Здравейте, в този блог Алиса ще обуе чизмите на Усмиващия се котарак и ще отпраши за Страната на хилядите желания. По петите ще я следват Пипи Дългото чорапче, надянала перката на Карлсон, Муминтрол, яхнал моторетката на Густав с тромбата, Малкият Никола под ръка с Мери Попинз и много други знайни и незнайни герои. А с тях и ние - Гери и Ники.” [12]

Представянето продължава като диалог между Ники и Гери, които по този начин показват, че ще бъдат далеч от сериозността на класическата рецензия, която има цел задълбочено да анализира качествата на дадено произведение.

В блога „Алиса в чизми” можем да видим различни секции за книги като „български”, „оригинал”, „забавни”, „само за големи”, „комикс” и т.н. Това е още едно доказателство, че читателите създават блог, за да покажат удоволствието си от изразяването на мнение за любима книга, вместо да търсят точността на анализа.

Подобна е концепцията и на блога „Библиотеката”. Подзаглавието го определя като „Блог за четене и книги, за емоциите между страниците – лично и пристрастно”. [13] Това по много добър и точен начин представя същността на блоговете - да бъдат места, на които читателят напълно свободно изразява мнението си за произведение, което му е направило впечатление.

В представянето на блога четем: „Какво ще намерите в “Библиотеката”? Има неща, които със сигурност няма да намерите. Миризмата на стари книги и прах, полепнал по лавиците, замечтани или отегчени възрастни библиотечарки с подозрителен поглед изпод очилата, 20-дневен срок, в който трябва да върнете взетото. Ние обаче ще се постареем да ви предложим по-ценното, а именно – усещането от преживяното. Да, преживяното, а не прочетеното, защото, както се разбрахме по-горе, ние не просто четем книгите, а ги преживяваме. Заедно с нас ще преживеете и вие, или поне ще ви хрумне, че може би няма да е лошо да преживеете сами доста заглавия на нови и стари книги, на позабравени и не толкова позабравени автори.”

Авторите на блога отново са двама. Девора и Жоро пишат за всички литературни жанрове, които ги заинтригуват, като са ги разделили по категории. Прави впечатление отделната категория „гост-блогъри”, която все по-често ще се среща в съвременния читателски блог, независимо дали е самостоятелен или писан от група блогъри. В този случай автор от друг блог идва и пише мнението си по определена тема в блога „Библиотеката”, например.

Кристина Андреева и Мартина Андреева стоят зад блога „Книгодец”. Представят го като „Скромно островче наскре безкрайната интернет шир, населено с книгоядци”. [14] Освен режута на книги в блога на Мартина и Кристина може да се видят и различни игри с герои от книги, с които читателите може да се позабавляват в интернет пространството.

Друг известен блог, списван от повече от един човек, носи името „Четецът”. Авторите се представят по следния начин: „Четецът“ е блог за книги, литература и книгоиздаване. Блогът съществува от 2009 г. и събира хора от различни поколения (Илияна Бенова, Яна Аргиропулос и Гергана Рачева), които със собствения си читателски опит отразяват най-интересното в света на книгите. Калейдоскопично и същевременно достъпно и точно се улавят важните моменти в българското и в световното книгоиздаване. Но в основата на всичко лежи страстта към четенето.” [15] В „Четецът” се забелязват интересни рубрики като „Стихотворение на седмицата”.

Индивидуалните литературни блогове определено са повече като количество в онлайн средата. Тяхната структура е подобна на колективните блогове.

„Книжен Петър” е един типичен читателски блог за книги, който набира все повече популярност в мрежата. Авторът пише за най-актуалните книги, които са му направили впечатление, като използва и Фейсбук, за да популяризира блога си. Петър Панчев е сложил подзаглавие на блога си „Магията е в книгите”. [16]

В блога „Мирис на мастило, воден от Свилена Георгиева, също можем да видим ревюта на книги. Авторката признава, че „Книгата не е само текст. Тя е страст. Тук ще споделям за прочетените книги – мнения, впечатления, може би разочарования, но никога безразличие.” [17]

Още едно креативно представяне е подготвила и блогърката „LadyBug’s Page”. Ето как се представя тя в блога си: „Живея и работя в Русе и всяка свободна минута посвещавам на четенето на книги, писането на ревюта и гледането на сериали. Не задължително в този ред. Създадох LadyBug’s Page, защото бих искала да достигна до повече четящи хора, да открия повече книжни плъхчета, а и защото отдавна си мечтаех за нещо мое и мое лично.

Насреща съм за всякакви книжни дискусии, но не обещавам, че мнението ми за книгите, които чета, винаги ще е положително. Понякога историята просто не достига пълния си потенциал и това е. Но и „хейтърите“ трябва да имат какво да ядат, дете се вика. Спирам до тук, за да ви пожелаая приятно четене и до нови срещи!” [18]

Тук можем да открием и още един начин да се употребят новите технологии, за да може статиите да стигнат до повече читатели. Авторката на блога много умело използва социалната мрежа Инстаграм, за да популяризира труда си. По този начин, чрез различни хаштагове, тя достига до още по-широка публика от тази във Фейсбук.

При блога на Светослава Кръстева “Sun’s calling” можем да срещнем не само ревюта на книги. В него можем да намерим по-разнообразни и по-различни секции – например пътеписи от чужбина, представяне на различни храни и много други интересни неща, които вълнуват авторката. Това е типичен пример за онзи смесен тип блогове, чийто автор има различни интереси и иска да ги сподели с аудиторията, но в случая Кръстева е уточнила, че „Целта на този блог е да описвам впечатленията си от прочетените книги.” [19] По сходен начин описва идеите си и авторът на рецензии Ангел Богданов в своя блог “TANSTAAFL”. [20] Богданов разкрива още, че става дума за неговите текущи виждания, силно повлияни от моментното му физическо и емоционално състояние. Той няма претенции за професионална критика и по тази причина е склонен да приема всяка отправена забележка или изобщо да не ѝ обръща внимание. В този блог, който може да бъде посочен като пример за читателски дневник, пълен с различни ревюта, можем да видим и любимите сайтове на автора в интернет, което е още една опция, с която често читателите блогъри обогатяват своите социални медии.

В този дух е и представянето на блога „Ако не сте чели...”, в който блогърът Иван Стамболов пише: „Не очаквайте да намерите изчерпателен анализ на текстове или пък аргументирано и защитено мнение. Тук в кратки статии ще споделям впечатленията си от книгите, които чета или които някога съм чел. Много често ще се отплесвам в разсъждения, но понякога и просто ще преразказвам произведенията, за да ви помогна да решите дали да ги прочетете или не, в случай че все още не сте ги чели.” [21] Авторът е направил още една интересна стъпка, като освен представяне на блога е публикувал и кратко представяне за себе си. Например :

“Дата на раждане: 07.01.1963

Място на раждане: Орлов мост

Ръст: Висок

Тегло: Тежък

Очи: Сини

IQ: Средно за извадката си

Образование: Удовлетворително

Професия: Нищо не е достатъчно сериозно, за да ми бъде професия

Хоби: Нищо не е достатъчно несериозно, за да ми бъде хоби.” [22]

По този начин представянето е по-атрактивно и привлича вниманието. То цели още по-добро идентифициране с автора на читателя, докоснал се до статиите в блога. Това може да го убеди напълно, че чете мнението на един човек от своята сфера на интереси и по този начин ще продължи да посещава блога. Много блогъри търсят точно различното, което могат да предложат на страниците си, защото класическият вариант на публикации за книги една след друга вече се среща твърде често.

Интересен блог сред читателското пространство е и „Вещерският книжен рафт”. [23] Блогът се поддържа от читателка, която носи никнейма “Redhair Fox”. Още с влизането в блога отново сме подсетени, че това е място за споделяне на мнението за книгите, които авторът чете. Написаното отразява само и единствено личните ѝ впечатления и не претендира за обективност. Въпреки че блогът не е функционира от доста време, в него също може да се види нещо интересно. Авторката дава и оценка към ревято си: „Омагьосващи” – за книги, които много са ѝ харесали, „На рафта” – за книги, които предстои да прочете, „В ъгъла” – за книги, които по някакъв начин не са допаднали на авторката на ревято и „За подпалки” – за наистина отчайващи случаи на книги. Има и секция за книги, оставени „без оценка” по една или друга причина.

Изводи и обобщения

Краткият обзор на литературните блогове показва, че тази форма на социални медии се ползва с популярност в България. Типологията на читателските блогове включва две основни групи – колективни и индивидуални. Сред задължителните елементи на тази социална медия са представянето на автора или авторите и разделянето на рубрики. Част от тях дават възможност за изява и на гост-блогъри, а други активно използват и възможностите на социалните мрежи като Фейсбук и Инстаграм. Възможностите, които мрежата и новите технологии предлагат, позволяват на литературните блогъри да допълват текста си с различни мултимедийни форми като видеоматериали, линкове към повече информация за книгата и различни изображения. Някои от блоговете разчупват стереотипите, като създават различни онлайн игри, свързани с литературни герои и любими автори. За да бъдат още по-интересни за аудиторията, част от литературните блогъри не се ограничават само до ревятата на книги, а пишат за всичко онова, което ги вълнува, дори и да не е свързано с литература.

Литературните блогове на читателите са едни от най-интересните места, които се създават в мрежата. Тяхната основна задача е да представят неподправените, искрените и изцяло субективни мнения на авторите, които в блога могат да не се страхуват, че им липсва необходимата теоретична подготовка и не познават литературната терминология, за да направят професионален анализ на конкретна литературна творба. Именно това прави литературните блогове истинско място за споделяне, характерно за новия тип комуникация в съвременната медийна среда.

Цитати :

[1] Фидлър, Р. (2005). *Медиаморфоза*. София: Изд. “Кралица Маб”, 35.

[2] Павлова, И. (2012). *Да споделиш в облаците. Новите медии и журналистиката*. Велико Търново: Фабер, 58 – 62.

- [3] Ангова, С. (2013). Трансформирана компетентност : квалификационен профил на онлайн журналиста, *Научни трудове УНСС* – „Медии, власт, бизнес”, том 3/2013, издателски комплекс – УНСС, 211 – 236.
- [4] Мавродиева, И. (2011). Българската блогосфера, *Медии и обществени комуникации*, брой 8 , 2011 г., <<http://media-journal.info/index.php?p=item&aid=133>>.
- [5] История на блоговете, *Блог Образование*, <<http://bglog.net/Obrazovanie/5221>>.
- [6] История на блоговете, *Блог Образование*, <<http://bglog.net/Obrazovanie/5221>>.
- [7] Safko, L., D. K. Brake, (2009). *The Social Media Bible. Tactics, Tools & Strategies for Business Success*. New Jersey: Eley, John Wiley & Sons, Inc., p. 165.
- [8] Скот, Д. М. (2009). *Новите правила в маркетинга и в ПР. Как да ползваме нюзрелийзите, блоговете, подкастите*. София: ROI Communication, 48.
- [9] Мавродиева, И. (2011). Българската блогосфера, *Медии и обществени комуникации*, брой 8, 2011 г., <<http://media-journal.info/index.php?p=item&aid=133>>.
- [10] Павлова, И. (2012). *Да споделяш в облаците. Новите медии и журналистиката..* Велико Търново: Фабер, 59 – 69.
- [11] Perry, D. (2003). *The Roots of Civic Journalism: Darwin, Dewey, and Mead*. USA: University Press of America.
- [12] Блог „Алиса в чизми” – <<http://alisavchizmi.blogspot.com/>>, последно посещение на 10.12.2017.
- [13] Блог „Библиотеката” – <<http://bibliotekata.wordpress.com/>>, последно посещение на 10.12.2017.
- [14] Блог „ Книгоядец” – <<http://knigoqdec.blogspot.bg/>>, последно посещение на 10.12.2017.
- [15] Блог „Четецът” <<http://www.chetecut.com/>>, последно посещение на 10.12.2017.
- [16] Блог „Книжен Петър” – <<https://knijenpetar.wordpress.com/>>, последно посещение на 10.12.2017.
- [17] Блог „Мирис на мастило” <<http://mirisnamastilo.blogspot.com>>, последно посещение на 10.12.2017.
- [18] Блог „LadyBug's Page” - <<https://ladybugspage.wordpress.com/>>, последно посещение на 10.12.2017.
- [19] Блог „Sun's calling” - <<https://suncheto.blogspot.bg/>>, последно посещение на 10.12.2017.
- [20] Блог „TANSTAAFL” <<http://angelbogdanov.blogspot.com/>>, последно посещение на 10.12.2017.
- [21] Блог „Ако не сте чели” <<http://books.sulla.bg/>>, последно посещение на 10.12.2017.
- [22] Блог „Ако не сте чели” <<http://books.sulla.bg/>>, последно посещение на 10.12.2017.
- [23] Блог „Книжен рафт” <<http://knijen-raft.blogspot.com/>>, последно посещение на 10.12.2017.

Библиография:

1. Ангова, С. (2013). Трансформирана компетентност: квалификационен профил на онлайн журналиста, *Научни трудове УНСС* – „Медии, власт, бизнес”, том 3/2013, София: Издателски комплекс – УНСС.
2. Мавродиева, И. (2011). Българската блогосфера, *Медии и обществени комуникации*, брой 8, януари 2011, <http://media-journal.info/index.php?p=item&aid=133>
3. Павлова, И. (2012). *Да споделяш в облаците. Новите медии и журналистиката*. Велико Търново: Фабер.
4. Скот, Д. М. (2009). *Новите правила в маркетинга и в ПР. Как да ползваме нюзрелийзите, блоговете, подкастите*. София: ROI Communication.
5. Фидлър, Р. (2005). *Медиаморфоза*. София: Изд. “Кралица Маб”.

6. История на блоговете, *Блог Образование*, [http://bglog.net/ Obrazovanie/5221](http://bglog.net/Obrazovanie/5221), последно посещение на 10.12.2017.
7. Perry, D. (2003). *The Roots of Civic Journalism: Darwin, Dewey, and Mead*. USA: University Press of America.
8. Safko, L., D. K. Brake, (2009). *The Social Media Bible. Tactics, Tools & Strategies for Business Success*. New Jersey: Eley, John Wiley & Sons, Inc.

Изследвани източници:

- Блог „Ако не сте чели” – <http://books.sulla.bg/>, последно посещение на 10.12.2017.
- Блог „Алиса в чизми” – <http://alisavchizmi.blogspot.com/>, последно посещение на 10.12.2017.
- Блог „Библиотеката” – <http://bibliotekata.wordpress.com/>, последно посещение на 10.12.2017.
- Блог „ Книгоядец” – <http://knigoqdec.blogspot.bg/>, последно посещение на 10.12.2017.
- Блог „Книжен Петър” – <https://knijenpetar.wordpress.com/>, последно посещение на 10.12.2017.
- Блог „Книжен рафт” – <http://knijen-raft.blogspot.com/>, последно посещение на 10.12.2017.
- Блог „Мирис на мастило” – http://mirisnamastilo.blogspot.com, последно посещение на 10.12.2017.
- Блог „Четецът” – <http://www.chetecut.com/>, последно посещение на 10.12.2017.
- Блог „LadyBug's Page” – <https://ladybugspage.wordpress.com/>, последно посещение на 10.12.2017.
- Блог „Sun's calling” – <https://suncheto.blogspot.bg/>, последно посещение на 10.12.2017.
- Блог „TANSTAAFL” – <http://angelbogdanov.blogspot.com/>, последно посещение на 10.12.2017.